

Presentatie Archeologisch onderzoek Kraaijbergse Plassen - 23 januari 2023

Door John Jansen

Op maandag 23 januari werd door Martien Koolen uit Grave een presentatie gehouden over de ontstaansgeschiedenis van de Kraaijbergse Plassen en de bodemvondsten die tijdens het graven van die plassen werden gedaan. Na eerst een 'save-the-date'-bekendmaking op de Lindense Facebookpagina werd kort daarna bij iedere Lindense huishouding een flyer bezorgd met de definitieve uitnodiging voor de (boek)presentatie in De Burcht. Voor wie het gemist heeft hierbij een impressie van de bijeenkomst.

Introductie van de initiatiefnemers

Er waren ca. 45 aanwezigen, bestaande uit dorpsgenoten, vertegenwoordigers van Koninklijke Smals NV (waaronder Pieter Hartog, algemeen directeur en Lambert Verheijen, lid van de Raad van Commissarissen) en overige belangstellenden. Zij werden welkom geheten door John Jansen uit Linden. John is voorzitter van AWN Afdeling Nijmegen en omstreken. De AWN is de landelijke Nederlandse Archeologievereniging voor vrijwilligers in de archeologie. John, Martien Koolen en Jan Kusters kennen elkaar uit dit netwerk. Het organiseren van deze presentatie in Linden kon dan ook vlot geregeld worden.

John beschreef Jan Kusters uit Vianen als een echt buitenmens, die niet alleen in de regio veel met zijn metaaldetector aan het speuren is, maar ook een sporter in hart nieren is die tot op hoge leeftijd nog marathons liep en nog steeds veel in onze omgeving rondrent. Jan is al vaak in de lokale media verschenen met opzienbarende vondsten van o.a. muntschatten en een prehistorische vuursteenwerkplaats. Hij legt zijn mooiste vondsten in rijk geïllustreerde boekwerken vast.

Martien Koolen, de ‘Gravende Gravenaar’, heeft een fascinatie voor alles wat in de bodem te vinden is. Zo kwam hij vele jaren geleden via steentjes en fossielen in aanraking met de archeologie en heeft in de afgelopen vier decennia een flinke collectie bij elkaar gevonden. Een groot gedeelte daarvan is opgenomen in de vaste collectie van het Graafs Museum. Martien is een echte handwerksman, afkomstig uit de meubelmakerij. Zo heeft hij zes jaar gewerkt aan de prachtige maquette in het Graafs Museum van het Grave uit 1845 en bevat het boekwerk over de Kraaijbergse Plassen een grote hoeveelheid tekeningen van zijn hand. Zelfs alle kaartjes zijn met de hand getekend en ingekleurd. Martien is inmiddels gestopt met het concrete veldwerk en richt zich nu vooral op de vondstverwerking, het verhaal achter de vondsten en de presentatie ervan.

Beide mannen hebben inmiddels een indrukwekkende staat van dienst waar het gaat om vondsten en – niet minder belangrijk – de melding, beschrijving en registratie daarvan bij de betreffende instanties en in de databanken. Die zijn uiteindelijk een belangrijke bron voor verder wetenschappelijk onderzoek en geschiedschrijving. Het boekwerk dat nu wordt gepresenteerd is daarin een voorlopig hoogtepunt.

De presentatie

Na deze introductie schetste Martien aan de hand van vele plaatjes een boeiend en levendig beeld van de geschiedenis van de vondstlocatie – de Kraaijbergse Plassen – de wijze waarop hij die vondsten heeft verkregen en een aantal van die vondsten zelf, waarvan hij ook enkele exemplaren had meegenomen.

Het verhaal begon al enkele tientallen miljoenen jaren geleden met vondsten uit die tijd die met het baggeren uit de diepere lagen naar boven kwamen. Eerst waren dat allerlei dieren die nu grotendeels zijn uitgestorven, maar waarvan het bot- en gebitsmateriaal bewaard is gebleven. Je kunt het je haast niet voorstellen, maar hier hebben olifanten, neushoorns en allerlei andere exotische dieren rondgelopen.

Vooraf na de laatste IJstijd, vanaf ca. 10.000 jaar geleden is het landschap gevormd waarin de mensen leefden en een bestaan vonden. Zij lieten spullen achter, die nu dus zijn teruggevonden en ons nu, onder andere via het (monniken)werk van Martien, een inkijkje geven in de opeenvolgende culturen die hier hebben geleefd: van jagers-verzamelaars, de eerste landbouwers, Bronstijd- en IJzertijdculturen, de Romeinen, de Middeleeuwen tot aan de Tweede Wereldoorlog toe. Het zat allemaal in de bodem van wat nu de Kraaienbergse Plassen zijn.

Ook gaf Martien ons een inkijkje in de wijze waarop de vondsten waren gedaan en de medewerking die hij hierbij kreeg van Smals. Zo kreeg hij bijvoorbeeld de gelegenheid om na het afgraven van de top laag archeologische verkenningen te doen, voordat de baggerwerkzaamheden zouden beginnen. Ook kreeg hij toegang tot de transportbanden waarop het net gebaggerde materiaal werd verplaatst, voordat het zou worden afgevoerd. Ook mocht hij bij de ijzerhoop snuffelen waar de grote magneet zijn 'vondsten' op kwakte nadat die over het baggermateriaal was gegaan. Zo heeft hij veel archeologisch materiaal veilig kunnen stellen.

Uitreiking eerste exemplaar

De medewerking van Smals beperkte zich niet tot het toegankelijk maken van de winningslocaties en de ontgrondingsinstallaties. Met een financiële bijdrage van Smals konden Martien en Jan dit boek laten drukken. Als dank daarvoor kreeg Sander Uijl, manager gebiedsontwikkeling bij Smals, na de pauze uit handen van Martien Koolen en Jan Kusters het eerste exemplaar uitgereikt van het 300 pagina's tellende boekwerk. De dank ging daarbij ook uit naar zijn collega Paul Hartman (inmiddels met pensioen).

Vlnr.: Jan Kusters, Martien Koolen, Sander Uijl

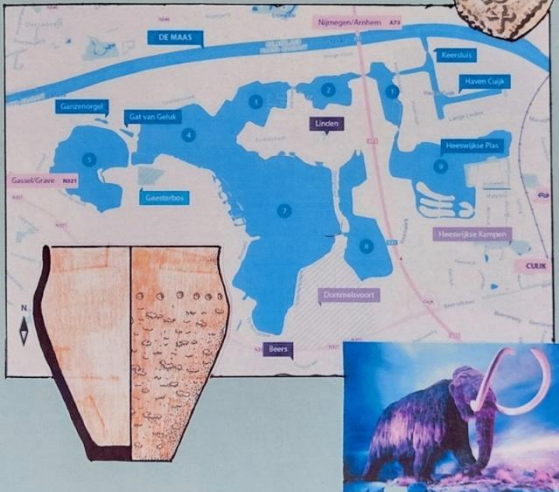
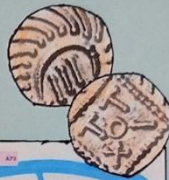
Meer informatie

Na de boekpresentatie was er gelegenheid deel 1 van het boek aan te schaffen en in te schrijven voor deel 2, ook 300 pagina's, dat naar verwachting rond april zal verschijnen. Kosten per afzonderlijk deel zijn € 20, maar koop je ze in één keer samen dan is het bij elkaar € 30. De opbrengst van de verkoop van deze boeken gaan naar een boekenfonds, waarmee Jan en Martien nieuwe publicaties kunnen maken over archeologische vondsten in deze omgeving.

Contactpersoon voor aanschaf van de boeken is John Jansen. Mocht je geïnteresseerd zijn in aanschaf van één of beide boeken dan kun je met hem contact opnemen door een bericht te sturen naar 06 13328096 of j.jansen919@upcmail.nl.

Archeologisch onderzoek
Kraaijenbergse plassen
(plas 5)

Martien Koolen.

PS

De Dorpsraad heeft een exemplaar aangeboden aan Burgemeester Wim Hillenaar bij gelegenheid van zijn afscheid